

3 BUD PÅ VENDEPUNKTER

Guldkæder, BMW, store penge og brutale overfald med knive, køller og våben var en del af hverdagen, dengang Ali med sine egne ord var »en kold og afstumpet person, og andre menneskers liv ingenting betød.« Sådan er det ikke mere. I dag har han skiftet positionen som marginaliseret kriminel ud med et liv som blandt andet socialrådgiver-studerende og formand for en forening, der hjælper kriminalitetstruede unge.

Alis kursændring skyldes ikke en enkeltstående og skelsættende begivenhed, men derimod at han har deltaget i flere eksempler på det, lektor Line Lerche Mørck kalder grænsefællesskaber.

»Min forskning viser, at man kan overskride marginalisering ved at opbygge fællesskaber, hvor flere forskellige parter, som ikke plejer at møde hinanden, samles om noget, de har en fælles interesse i. Grænsefællesskaber er en kollektiv proces, der skaber forbindelser og bygger bro ved, at deltagerne lytter til hinandens positioner og gør op med 'os-og-dem' og i stedet skaber nogle nye fælles 'vi'er', der kan handle anderledes,« siger Line Lerche Mørck fra Institut for Pædagogik og Uddannelse på Aarhus Universitet.

Alternativ til individualiseret pædagogik

Hendes begreb grænsefællesskaber står i opposition til den individorienterede pædagogik, som ofte bruges til at løse problemer med marginaliserede grupper i blandt andet uddannelser, udsatte boligområder og socialt arbejde. De bliver enten diagnosticeret og behandlet eller skal som mønsterbryder eller rollemodel flytte sig selv fra negativ til positiv, imens det omgivende samfund forbliver uforandret.

»Hvis man bare bliver set som en, det er synd for, som et offer eller et problem, er det en meget magtesløs position, man ikke vokser fra. Det kan tværtimod være med til at fastholde en i opposition til samfundet. I grænsefællesskaber sker der en overskridende læring, hvor både de marginaliserede og det etablerede samfund bidrager til og lærer gennem noget fælles tredje, som udvider alles

1

Fra fængsel til fremtid

Marginaliserede unge kan vende ryggen til bandekriminalitet, hvis de får mulighed for at tage del i såkaldte grænsefællesskaber, hvor de sammen med parter fra det etablerede samfund engagerer sig og ændrer position, siger lektor LINE LERCHE MØRCK.

Af ANNETTE HAUGAARD

»Hvis man bare bliver set som en, det er synd for, som et offer eller et problem, er det en meget magtesløs position, man ikke vokser fra.«

måder at tænke nye handlemuligheder på,« siger Line Lerche Mørck.

Det kunne være de bandeseminarer, som Grundtvigs Højskole har arrangeret siden 2009, hvor mere end 100 politifolk, socialarbejdere, forskere, nuværende og tidligere kriminelle, pårørende og politikere mødes og diskuterer og deler arbejdsformer i forhold til bandekriminalitet.

Jo flere stemmer desto bedre

For Ali er både bandeseminarerne og højskolen eksempler på grænsefællesskaber, der har

forandret ham. Under sit sidste fængselsophold skrev han en blog på internettet, som fik en underviser på Grundtvigs Højskole til at opfordre Ali til at blive elev på skolens journalistlinje. Ali havde aldrig tænkt på højskole som en mulighed for ham, men han takkede ja og kom efterhånden tæt på både de andre studerende og sin underviser. Sammen med underviseren udviklede han idéen til det første bandeseminar.

»Han havde selv været i kriminelle miljøer og ville gøre en forskel i forhold til den bandekonflikt, der var under opsejling på det tidspunkt. Så initiativet til bandeseminarerne kom nedefra, og det er en meget stærk måde at starte et grænsefællesskab på, fordi det ikke bare er akademikere, der går sammen, eller politiet som kræver en forandring. Det er en ny part, og det skaber en mere neutral og åben platform, når en som Ali er med til at planlægge, hvem der skal deltage,« siger Line Lerche Mørck.

For at grænsefællesskaber får virkning kræver det, at de både har samfundsmæssig anerkendelse, og at nye holdninger også fører til nye handlemåder.

»Jo flere, der har både engagement, viden og forbindelser til relevante personer, jo stærkere står et grænsefællesskab. Man skal have dem med, som har magt og indflydelse, for der sker et stort skifte, når man pludselig oplever at have en værdifuld stemme, der bliver hørt, hvis man er vant til at deltage fra en marginaliseret position og primært ytre sig gennem vrede. Og så er det afgørende, at deltagerne ikke bare begynder at tænke anderledes, der skal også opstå nye positioner i praksis, hvorfra man kan handle,« siger Line Lerche Mørck.

For Ali var bandeseminarerne med til at give ham en ny anerkendt position og mulighed for at oprette en organisation, der hjælper udsatte unge, som er i risiko for at blive involveret i bandekonflikt.

»Her bliver han en del af et større fællesskab, hvor han bliver set og mødt som en, der gør en forskel for andre. Det er en vigtig del, fordi der hele tiden er nogle, der er med til at holde en fast på, at man har ændret sig og kan spejle ens nye identitet og ændrede selvforståelse.«

LINE LERCHE MØRCK

Lektor ved Institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU), Aarhus Universitet. Hun forsker i udsatte unge og voksnes hverdagsliv, læring og overskridelse af marginalisering i bl.a. erhvervsuddannelser, produktionsskoler og gadens fællesskaber. Forfatter til bogen 'Grænsefællesskaber' (2006).